

УДК 811.124:762.11(410.117)“16”(092)

ЛАТИНСЬКІ ОПИСИ КОМПЛЕКСУ
ОКСФОРДСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ КІНЦЯ XVII ст.
ЗА ГРАВЮРАМИ ДЕВІДА ЛОГґАНА

Софія Челов'ян

провідна бібліотекарка відділу наукового дослідження спеціальних видів документів Інституту досліджень бібліотечних мистецьких ресурсів ЛННБ України ім. В. Стефаника

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-2933-1717>

DOI: [https://doi.org/10.37222/2524-0315-2025-17\(33\)-18](https://doi.org/10.37222/2524-0315-2025-17(33)-18)

Стаття присвячена маловідомому широкому загалові виданню Девіда Логґана “Oxonia illustrata”. Охарактеризовано біографію художника, а також причини та умови появи твору. Проаналізовано латиномовні тексти на гравюрах, зокрема їхній словник, укладений неолатинською мовою із взірцем класичної та «домішками» середньовічної латини, друкарські особливості. Виявлені й пояснені лексичні та фактично-історичні помилки, зроблені Логґаном у написаному. Доведено естетичну й наукову значущість “Oxonia illustrata”, потенціал її ґрунтовного розгляду як основи для філологічно-мистецтвознавчого дослідження.

Ключові слова: Девід Логґан, “Oxonia illustrata”, гравюра, латинська мова, Оксфордський університет.

Постановка проблеми. Інститут досліджень бібліотечних мистецьких ресурсів ЛННБ України ім. В. Стефаника може справедливо пишатися кількістю та станом збереження образотворчих матеріалів, датованих переважно XVI–XIX ст. Багато з них містять написи латинською мовою або дубльовані нею. Тож зібрання установи є цінним джерелом для науково-дослідницької роботи не тільки

мистецтвознавців чи істориків, а й філологів, зокрема тих, які спеціалізуються на класичних мовах.

У фонді графіки ІДБМР ми виявили поодинокі не пронумеровані сторінки-гравюри на металі, які походять із колекції громадського діяча та мецената Юзефа Гвальберта Павліковського (1793–1852). Ці естампи, каталогізовані номерами від 15 155 до 15 198, становлять одну велику латиномовну книгу-ітинерарій під назвою «Ілюстрований Оксфорд, або сценографія всіх колегіумів, гуртожитків цього найвідомішого університету, Бодліанської бібліотеки, публічних шкіл, Шелдонського театру; а також [сценографія] всього міста» (далі “*Oxonia illustrata*”, або «Ілюстрований Оксфорд»). На кожній гравюрі у лівому чи правому нижньому куті стоїть підпис зі скороченнями: «Д. (або Дев.) Логган змалював і вигравірував за привілеєм Священної Королівської Величності». Отже, можемо визначити автора збірника – Девіда Логгана, гравера Оксфордського університету.

Мета статті – аналіз видання «Ілюстрований Оксфорд» Девіда Логгана за різними аспектами, увиразнення його значення в історії та культурі Європи XVII ст. **Об’єктом** є збірка гравюр “*Oxonia illustrata*” як сукупність зображень Оксфордського університету, мап міста Оксфорда, латиномовних наказів, посьват, описів. **Актуальність** зумовлена тим, що під час дослідження не знайдено перекладу присвят та описів гравюр книги Девіда Логгана. У доступних за темою оглядах та опрацюваннях дослідники переважно зосереджують увагу на самих ілюстраціях і, якщо й покликаються на зміст написів, то не подають власної інтерпретації тексту.

Методологія. У дослідженні використані загальнонаукові принципи аналізу та синтезу, зіставний, описовий, біографічний методи дослідження, метод лінгвістичного спостереження, контент-аналіз.

Аналіз джерел і публікацій. «Ілюстрований Оксфорд» як мистецтвознавчу одиницю розглядали такі дослідники: М. Фалконер, який у “*Oxford Books: ...*” (1931) [3] склав повний опис-покажчик гравюр; Г. Картер у книзі “*A History of the Oxford University Press*” (1975) [1] розглянув історію становлення друкарні Університету; Дж. Хокінс у дисертації “*Images of Oxford, 1191–1759*” (2018) [5] ґрунтовно проаналізував документацію та писемні джерела того часу, визначивши навіть приблизну вартість замовлення Логгану всього проєкту “*Oxonia illustrata*”.

Життєпис гравера задокументований у різних версіях авторитетних словників: “Słownik malarzów polskich ...” (1857) Е. Раставецького [10], “Słownik rytmowników polskich ...” (1874) Ю. Колачковського [7], “Allgemeines Lexikon der bildenden Künstler ...” (1929) У. Тіме та Ф. Бекера [11]. Як бачимо, конкретні мовознавчі дослідження цього ітинерарія відсутні. Це є окремою підставою вважати роботу актуальною та цінною за науковою новизною.

Виклад основного матеріалу. Девід Логган (англ. David Loggan, пол. Dawid Loggan) – митець англо-шотландського походження (М. Фалконер називає його данцем [3, р. 304], У. Тіме й Ф. Бекер – шотландцем [11, S. 330]), сином шотландського купця. Увійшов у історію як портретист і гравер-друкар, біографічні відомості про нього не до кінця узгоджені.

Відомо, що він народився в Гданську, проте дані про роки життя відрізняються. Ю. Колачковський стверджує, що Д. Логган народився у 1633 р. і помер у Лондоні в 1693 р., а також згадує, що, згідно з критикою Щ. Моравського роботи Е. Раставецького, Логган міг померти в 1700 р. у Лестер-філдсі (нині Лестер-сквер), але таку дату не підтверджують інші дослідники [7, s. 35]. Уже згаданий Е. Раставецький пише про Д. Логгана як про «вправного художника та гравера, що народився близько 1630 р., провів усе життя в чужих країнах та помер у Лондоні в 1693 р.» [10, s. 310]. Г. Готсон називає 1634–1692 роки, починаючи відлік від дати хрещення 27 серпня 1634 р. у кальвіністському костелі св. Петра та Павла (Гданськ, Польща) та закінчуючи липнем 1692 р., коли «Логган помер удома в Лестер-філдс та був похований 1 серпня 1692 р. у церкві св. Мартина-на-полях (Вестмінстер, Великобританія)» [6]. В “Allgemeines Lexikon der bildenden Künstler ...” рік народження митця визначений або як 1633 (за Ружицьким), або як 1635 – саме він аргументований втраченим нині автопортретом Д. Логгана, який, як стверджується, датований 1655 р. і підписаний “aet[atis] 20” («двадцятилітній»); а рік смерті – 1692 р., Лестер-філдс, похований 1 серпня того ж року [11, S. 330]. З урахуванням усієї доступної інформації авторка приймає версію щодо років життя Д. Логгана, яка узагальнена в коментарі Г. Готсона.

Девід Логган, за Я. вон Зандрартом, перші кроки в мистецтві робив під менторством художника-голландця Віллема Гондіуса

(бл. 1598–1652/58), який емігрував до Гданська у 1636 р. Після смерті вчителя Логган поїхав до Амстердама, де перебував приблизно до 1656 р. і навчався в Кріспіна (ван) де Пассе II (1594–1670) – кресляра, гравера та видавця естампів [2; 5, р. 137; 6; 9]. Існує інша версія: Логган спочатку здобував освіту в Симона ван де Пассе (1595–1647), брата Кр. де Пассе II, перебуваючи в Данії, а потім – у Гондіуса (в одному джерелі згадано Гендріка Гондіуса, батька В. Гондіуса (1573 – бл. 1650), в іншому – просто Гондіуса без імені) в Нідерландах [12, р. 217]. Однак, на думку авторки, така послідовність подій не є хронологічно правильною чи логічною.

Пізніше, а точніше в 1657/58 р., Логган емігрував до Великої Британії та оселився в Лондоні, де заробив собі ім'я як художник завдяки успішному портрету (ніколи не вигравірованому) англійського державного діяча та військового Олівера Кромвелля (1599–1658). Подальшу популярність, як припускають, Логган набув, малюючи для знатних замовників графітові портрети-мініатюри на пергаменті (відомі як плюмбаго), також виготовляв гравюри панорам і будівель. Серед головних робіт цього періоду виділяють: пластину ілюстрацій Собора св. Павла (1658), вигравіровану титульну сторінку «Книги спільних молитов» (молитовник 1662 р.), друкарські пластини для роботи Вільяма Дагдейла «Витоки судові» (1666) [2; 6; 9].

У 1663 р. Д. Логган одружився з Енн Джордан, у шлюбі з якою народився принаймні один син – Джон, який потім став співробітником коледжу Магдалени (Оксфорд) [2; 12, р. 217]. У той період через Велику Лондонську чуму (1665–1666) сім'я митця змушена була поспіхом покинути домівку і з 1665 р. проживала або в Оксфорді у графстві Оксфордшир (звідти походив рід Е. Джордан), або в містечку Наффілді (Південний Оксфордшир) [2; 5, р. 139]. Від 1669 р. Логган уже мешкав на вул. Холівелл в Оксфорді.

Переїзд надав Логгану можливість проявити свої мистецькі здібності, коли на нього, як повідомляє гравер та антиквар Джордж Верту, звернули увагу під час створення замальовок коледжу Всіх Душ в Оксфорді [5, р. 138]; а також – познайомитися та налагодити робочі стосунки з елітою Оксфордського університету, зокрема з антикваром та істориком Ентоні Вудом (1632–1695) і Джоном Феллом (1625–1686), деканом Крайст-Черч (1660–1686), віцеканцлером

Оксфордського університету (1666–1669), єпископом Оксфордським (1676–1686), одним із засновників і керівників (разом із Кр. Реном з 1670 р.) Шелдонського театру та куратором Оксфордської університетської друкарні, коли та розміщувалась у будівлі театру з 1668/69 р. [1, р. 46].

Дуже ймовірно, що саме авторитет і вплив Фелла посприяли тому, щоб у 1669 р. Оксфордський університет призначив Логгана на посаду гравера, а також надав йому звання громадського скульптора зі щорічною заробітною платнею в двадцять шилінгів [2; 3, р. 304; 7, р. 35]. Подальша робота художника тісно пов'язана з друкарським домом у Шелдонському театрі; є свідчення про те, що Д. Логган продав прокатний верстат для друку гравюр на міді [5, р. 140].

Митець працював не сам: Дж. Верту згадував Роберта Вайта, учня Д. Логгана, який, до того ж, допомагав у створенні “*Oxonia illustrata*” [2; 3, р. 304]; антиквар Джон Бегфорд писав про Майкла Бергерса – голландського ілюстратора-художника, який був підмайстром у Логгана й також брав участь у друку “*Oxonia illustrata*” (пізніше, після повернення його майстра у 1675 р. до Лондона, став головним гравером друкарні, а в 1694 р. успадкував посаду Логгана як “*Academiae Oxon[iensis] Chalcographus*”). Список тим не обмежувався [2; 3, р. 304; 5, р. 219].

Цілком вірогідно, що спершу (1669/70) Логган та його група виготовляли титульні сторінки та пластини чи естампи для книг в Оксфордській університетській друкарні. У 1672 р., як пише Г. Волпол, у «Реєстрі зарахування» (англ. *Registry of Matriculation*) існує стаття: «Девід Логган Гданський, гравер Оксфордського університету, 9 липня 1672 р.» [12, р. 217]. Тим самим званням гравер підписується у виданій у тому ж або 1674 році його та Джорджа Едвардса (ім'я вигравірувано на титульній сторінці) книзі з 11 фоліо «Зовнішній вигляд оксфордських академіків: від викладача (аж) до службовця» [5, р. 141–142; 12, р. 217].

Отримання цього титулу утверджувало авторитет Логгана як майстра-гравера, тому не дивує, що саме він отримав замовлення виготовити видані в 1675 р. у вигляді путівника мідьборити карт всієї інфраструктури Оксфордського університету разом із його коледжами, гуртожитками, театром і церквою св. Діви Марії з висоти пташиного польоту, з яких, зрештою, і складений путівник “*Oxonia illustrata*”.

31 травня 1675 р. Логган був натуралізований як англієць і, завершивши до того часу свою роботу в Оксфорді, він повернувся до Лондона (можливо, зробив це й роком раніше), де жив у Лестер-Філдсі. Подальша професійна діяльність проходила в Лондоні та Кембриджі; в Оксфорд, судячи з відсутності свідчень, він більше не повертався [5, р. 148]. Досягнувши значного успіху в Оксфорді, він став гравером у Кембриджському університеті (6 березня 1690 р.) та створив «ідейний послідовник» “*Oxonia illustrata*” – ітінерарій «Ілюстрований Кембридж, або іхнографія всіх колегіумів, гуртожитків цього найвідомішого університету, академічної бібліотеки, публічних шкіл, каплиці Королівського коледжу; а також [іхнографія] всього міста», який перебував у розробці впродовж 1676–1690 рр. та був виданий у 1690 р. Є свідчення, що в той період художник здавав в оренду кімнати багатим меценатам, а його власна робоча рутина виглядала як постійні тривалі переміщення між домом у Лондоні та друкарською майстернею, виділеною йому коледжем Святої Трійці в Кембриджі.

Під час роботи над зображенням каплиці Королівського коледжу для “*Cantabrigia illustrata*” Логган за неописаних обставин отримав травму очей, яка вплинула на зір і негативно позначилася на його кар’єрі. У той час набував популярності новий вид гравюри – мецо-тинто. Логган намагався встигати за сучасними тенденціями, створив десяток портретів і дві мапи в новій техніці, але цього було недостатньо для повноцінного фінансового забезпечення в останні роки життя, про що свідчать зазначені в заповіті його борги [2; 9; 12, р. 217]. Після смерті митця оригінальні мідні пластини з ілюстраціями університетів, а також єдину пластину Шелдонського театру (1669) придбав лондонський видавець Генрі Овертон (1676–1751), який передрукував “*Oxonia illustrata*” та “*Cantabrigia illustrata*” 1705 р. і близько 1710 р. відповідно. При вивченні подальшої історії стало відомо, що пластини та гравюри “*Oxonia illustrata*” перейшли у власність королеви Вікторії (1819–1901) і стали частиною Королівської колекції.

Головними особами, відповідальними за зародження «Ілюстрованого Оксфорду» як проєкту, варто назвати самого Девіда Логгана, Джона Фелла, а також Ентоні Вуда, автора книги «Історія та старожитності Оксфордського університету» (1674). За задумом

Дж. Фелла, “*Oxonia illustrata*” як перший повноцінний збірник ілюстрацій про Оксфорд й одна з найважливіших робіт XVII ст. мала стати томом-доповненням до «Історії та старожитностей ...», який був би доступний усім охочим його купити або ж дарований високопоставленим відвідувачам Оксфордського університету [1, р. 76; 3, р. 304]. Однак первісний задум “*Oxonia illustrata*” був дещо іншим.

Як стверджує Джон Хокінс, добре відомою є промоція Феллом Оксфордського університету загалом та його друкарні зокрема. Коли Логган з’явився на оксфордських теренах, Фелл зрозумів, що до його послуг – талановитий гравер. До того ж, Логган міг його ознайомити з ілюстраціями “*Flandria illustrata*”, або «Історичного опису Амстердама», які напевне вразили Фелла та надихнули на створення подібного збірника для Оксфорда, тим паче що місто рясніло сюжетами та історичними об’єктами, вартими мальовничого увічнення. Цьому також сприяв голландський досвід навчання Логгана, адже він уже був знайомий із процесом публікації естампів у форматі книги.

Збереглося дуже мало доказів щодо будь-яких відносин між Логганом і Феллом. До нашого часу не дійшов жоден лист, написаний один одному чи третім особам на тему проєкту “*Oxonia illustrata*”; дуже обмеженими є непрямі свідчення зі звітів Університету та його преси. Невідомо, зокрема, хто першим ініціював контакт: Фелл звернувся до Логгана з ідеєю естампів Оксфорда чи навпаки. Відомо, що Фелл замовляв пластини не для одноосібного їхнього привласнення та права вільного передруковування після завершення роботи. Копії пластин мали бути придбані в Логгана, який сам же потім робив із них естампи. У передмові до “*Cantabrigia Illustrata*” Логган визнав, що друкував «Ілюстрований Оксфорд» за власний кошт, тобто частка матеріальної контрибуції з його боку була присутня. Не виключено, що Фелл вирішив придбати мінімальну кількість копій або заохотив глав коледжів представити гравера потенційним спонсорам виготовлення пластин. У кожному разі, невдовзі після 1665 р. проєкт був розпочатий [5, р. 138–139].

У той же час, від 1660 р., тривала робота над втіленням у життя ще одного монографічного монумента – згаданої вище «Історії та старожитностей Оксфордського університету», задуманої спочатку як документальні аннали про Університет і про саме місто

Оксфорд, зроблені на основі всіх доступних Е. Вуду архівів. Первісно Вуд писав англійською з ретельно транскрибованими цитатами з оригінальних латинських текстів із упевненістю, що й сама публікація буде англійською. Але 22 жовтня 1669 р. до нього звернулася делегація від друкарського дому на чолі з Дж. Феллом, щоби придбати за 100 фунтів стерлінгів копію роботи за умови, що автор дозволить перекласти книги латиною «заради честі Університету за кордоном». Приводом для такої пропозиції стало зацікавлення Фелла нотатками Вуда, особливо частиною про навчальний заклад, яка, на його думку, разом з ілюстраціями Логгана, стала б чудовою рекламою міжнародного масштабу важливості та старовинності Оксфордського університету. Вся континентальна Європа в ту епоху користувалася латинською мовою, тому англійський варіант тексту був би незрозумілим для більшості тамтешніх потенційних читачів. Хоча, зрештою, латинський переклад «Історії та старожитностей», за багатьма свідченнями, вийшов ганебно невисокої якості; але стають зрозумілими міркування щодо вибору латини як мови видання роботи Е. Вуда, а також документів і коментарів “*Oxonia illustrata*”. Крім того, Дж. Хокінс у такий спосіб доводить, що заохочення Феллом Логгана у виготовленні мідьоритів “*Oxonia illustrata*” передувало рішенню перекласти та опублікувати латинську версію твору Вуда, що зайняло ще 5 років. Це суперечить, на думку автора, загальновідомому твердженню, що гравюри «Ілюстрованого Оксфорду» були відразу задумані як ілюстрації до «Історії та старожитностей».

Девіда Логгана як автора «Ілюстрованого Оксфорду» на 15 років наділяли королівським привілеєм, про що свідчить документ на третьому аркуші. Йому забезпечували захист авторського права на теренах Великої Британії, прибуток із продажу примірників путівника, однак це, зрештою, не перешкодило копіюванню видання за кордоном. Книга, як уже зазначалося в статті, була супровідним виданням до роботи Вуда як ілюстрації до описів комплексу Університету. Гравюри могли становити окрему книгу ілюстрацій або бути вставленими у видання «Історії та старожитностей»: у розділі «Показчик гравюр», крім назв мідьоритів та їхньої нумерації в “*Oxonia illustrata*”, позначені також томи й сторінки книги Вуда з відповідними ілюстраціями [3, р. 289, 304; 5, р. 140–142].

На титульній сторінці зазначено, що ітинерарій надрукований в Оксфордській університетській друкарні (“*Oxoniae e Theatro Sheldoniano*”), однак Е. Вуд у своєму щоденнику писав: *«Це надруковано не в Театрі, а в його [Дж. Хокінс додає пояснення «друкаря»] домі на Холівелл»*. Якщо місце розташування домівки не підлягає сумнівам – найімовірніше, це інше написання вул. Холівелл – то особа «його» викликає питання. Г. Картер та Дж. Хокінс вважають, що йдеться про самого Д. Логана. Хоча друкарський двір і придбав верстат у гравера, але, за коментарем Е. Вуда, прес міг залишитися до завершення проєкту «Ілюстрованого Оксфорду» в домі Логана, що також дало б йому можливість краще дбати про стан пластин [1, p. 82–83; 5, p. 140, 142]. М. Фалконер натомість стверджує, що путівник друкували в домі (вул. Холівелл) Леонарда Лічфілда II (прибл. 1657–1686), який разом із матір’ю Енн (прибл. 1657–1672) та Генрі Холлом (прибл. 1644–1669) займав посаду університетського друкаря [1, p. 47; 3, p. 304, 530, 545–546]. У всякому разі, де-факто гравюри створені поза стінами театру, хоча на книзі зазначено “*E Theatro Sheldoniano*”, але таке позначення, як пише Г. Картер, у певному сенсі робить Дж. Фелла та його партнерів у друкарні видавцями де-юре [1, p. 83].

“*Oxonia illustrata*” складається загалом із 45 фоліо: титульна сторінка, три документи, «Показчик гравюр» – вони займають одинарні аркуші; 39 подвійних мідьоритів, один потрійний. На ілюстраціях окреслені хорографічні краєвиди з висоти пташиного польоту (рідко – піднесені над рівнем землі) двох панорам Оксфорда зі сходу й із півдня (у «Показчику» – «Дві панорами Оксфорда»), карта-план «Нова та найточніша сценографія Оксфордського університету та міста», гравюри коледжів і гуртожитків, пам’яток міста, історично пов’язаних з Університетом, а саме: Бодліанська бібліотека, Шелдонський театр, Церква св. Діви Марії та Ботанічний сад, а також розділ «Академічні постаті...» – за змістом подібний до попередньої роботи Логана «Зовнішній вигляд оксфордських академіків:...» (1672/74).

На титульній сторінці «Ілюстрованого Оксфорду» зображена Мінерва зі щитом, з мистецьким і науковим приладдям. Позаду неї видніються Новий коледж та його каплиця, вежа церкви св. Діви Марії, будівля Чотирикутника шкіл, або Старої Бодліанської бібліотеки, Шелдонський театр [3, p. 304; 5, p. 108–109].

Перший із трьох документів – латинська присвята королю Карлу II (1630–1685). Логан висловлює надію, що робота покаже світові всю велич університету [5, р. 142]:

*Наймогутнішому правителю
Карлу II, з ласки Божої
королю Великої Британії, Франції
та Ірландії,
Захиснику Віри тощо.*

Оксфордський університет, вирізьблений граверним штихелем, під заступництвом Вашої Величності священнішої Волі, якій він завдячує всіма своїми статками й почесною славою та палко прагне проявити себе цілому Світові; для того, щоб найвіддаленіші нації дізналися, як серед Британських країв вельми шанують мистецтва та як надзвичайно dbають про науки; і щоб так само вони довідалися, імперії якого наймогутнішого правителя дарують Музи право тішитися вченням дозвіллям та проводити неустанні тріумфальні процесії. Якби тільки я міг, враховуючи незмінну первинну достовірність, вписати (міddю та найгіднішою вічністю) в ці пластини всебічну обізнаність освічених мужів, що ведуть свою діяльність в цих Афiнах, їхні непорушні норови, невтомну старанність; і що колись вистояло за приреченої долею їхньої згуби [див. пояснення нижче]. І це вимагає стилосу історика, а не голки гравера. Мені буде достатньо, якщо я цим своїм взірцем мистецтва та запалу так само належно віддячу найвидатнішому Університету, який прийняв мене під свою опіку. І мені б хотілось, щоб я удостоїв честю ім'я найвеличнішого короля для пізнішого покоління та представив цілком і повністю плідну працю.

*Найнижчий із підданих,
найсмирненніший, найвідданіший
Девід Логан.*

[переклад авторки. – С. Ч.]

В оригінальному документі замість постпозитивного сполучника “-que” (“і”) використана аббревіатура “-q3” із середньовічним сігломом “3”, яка мала декілька значень, а тут заміняє кінцеву частину [ue]: *cultumq3 (cultumque), pariterq3 (pariterque)* тощо. Присутні друкарські лігатури дифтонгів і приголосних буквосполучень: *caelo (coelo), quæq3 (quæque), Æternitate (Aeternitate), Industriam (Industriam), sanctissimos (sanctissimos)* тощо. Для простішого

розрізнення в масиві тексту надруковані звичайний і подовжений типи літери “s”: *vestrae* (*vestrae*), *difsitissimae* (*dissitissimae*), *augustissimi* (*augustissimi*) тощо. З цієї ж причини знаходимо “j” замість “i” в поєднанні з голосними: *Majestatis* (*Maiestatis*), *Auspicijs* (*Auspi-ciis*), *studijqz* (*studiique*).

Усюди замість сполучника “et” (“i”) використаний знак амперсанда “&”: *& c.* (*et cetera*), *aere & Aeternitate* (*aere et Aeternitate*). “*Utinā*” зі спільною тильдою над “na” є скороченим прислівником “*utinam*” («о якби»), де гравер, скоріше за все, оминув “m” через брак місця на пластині. Подібний пропуск кінцевої літери “m” простежуємо в різних словах на інших мідьоритах.

Єдиний раз у посвяті бачимо “*honos*”, що є архаїчною формою слова, відомого в класичний період як “*honor*” («шана, честь»). Причина використання саме цього варіанта така: ймовірно, Логган хотів додати деякого «старожитнього пафосу», адже в цій частині йдеться про повагу до мистецтв: “...*quantus apud Britannias vestras Artibus sit honos*”.

Бачимо в тексті “*Literis*” замість “*Litteris*”; перша форма визначається як *varia lectio* – різночитання, або орфографічний варіант слова. Наявне помилкове написання “*stylum*” замість “*stilum*” («кіл, стилус»), можна пояснити спробою гравера пов’язати цю латинську лексему та давньогрецьке “*στῦλος*” ([*stûlos*], «стовп, колона»), хоча ці два слова лінгвістично не споріднені.

Деякі уривки посвяти потребують позалінгвального контексту. У висловлюванні бажання дотримуватися первинної достовірності (“*inconcussam erga Principem fidem*”) гравер може покликатися на своє прагнення гідно відтворити в гравюрах реальні пам’ятки Університету та міста загалом. Під час оспівування чеснот університетських науковців і стипендіатів Логган називає Оксфорд Афіними: “...*virorum hisce in Athenis versantium*...”. Уже з давніх-давен Афіни були відомі як наймогутніше та найвпливовіше місто, і таке авторське порівняння ставить не менш просякнутий культурою Оксфорд на один рівень зі стародавнім осередком демократії, мистецтва, філософії та науки.

Фрагмент “*quaeqz ipsas fatali clade nuper stetit*”, («...і що колись вистояло за приреченої долею їхньої згуби») викликає сумніви через використання займенників, коли відповідний іменник досі

в тексті не згаданий, і тому бракує інформації для повноцінного розуміння. Логічно припустити, що під “quaeq3” мається на увазі латинське слово “testa”, тобто «будівлі, домівки». Беручи до уваги реалії Раннього Нового часу, асоціативний ряд зі словами “testa” та “clades” («знищення, лихо») доповнює поняття «вогонь». Поверховий аналіз підтверджує цю думку повідомленням про дві масштабні пожежі в Оксфорді в 1644 та 1671 роках, після яких найбільших реконструкцій зазнали Вежа Том при Крайст-Черч, Шелдонський театр і Ботанічний сад.

Другий документ – латиномовне звернення до читача. Автор наголошує на витрачених часі й зусиллях і на тому факті, що цей доручений йому проєкт більше відповідав його майстерності, ніж ті малюнки та гравюри селянських хатинок і незнатних сіл, якими він раніше займався, що, на думку Дж. Хокінса, є певним перебільшенням [5, р. 142]:

Вітання благородному читачеві!

Вийшов у світ довгоочікуваний твір, початий декілька років тому та, врешті, всіма силами завершений за заступництва Божої Волі; виникла б думка, [що твір завершився] завдяки такій важкій праці, стільком витратам, за впливу [яких] благодійників-поціновувачів виробів мистецтва.

Деяке не висловлене невдоволення стало слухним моментом для цього проєкту. Хоч я був свідком, як штихелем і пензлем визначніших митців усюди прославляли селянські хатинки та незнатні села; тим часом як Оксфорд – домівка славетніших Муз, за який сонце не бачило нічого більш прекрасного чи процвітаючого, так і залишається не окресленим. Тут не тільки Університет відзначається найкращими дисциплінами та виплеканий найпоряднішою студентською радою; а ще й кожен коледж забезпечує майже стільки ж [скільки й коледжів] академічних залів лекціями та навчальними практиками, усякого роду вченням мов і наук. Усі вони [коледжі та зали], втім, обдаровані найблискучішими успіхами та (що особливо стосується мого доручення) оздоблені розкішними спорудами з чотиригранного каменю, відображають побожну та великодушну вдачу англійського народу, яку доволі важко ототожнити з чимось іншим.

Отож-бо, я розпочав роботу. Я старався так, щоб наскільки це можливо звеличити як достоїнство божественної й людської

мудрості цю святиню [Університет] (чия витонченість за сприяння всіх найдовіреніших численних осіб не позбавлена перейманої освіченості і водночас не приймає її легко), а все ж ту Спарту, якої я дістався по милості найвидастнішого Університету, я принаймні оспівав би тільки малу частину; і саме якого поза приписами почесного звання я визнаний як Гравер.

Зі свого боку, аби не тішити тільки очі, я ж, як здавалось би вірним, полишив безтурботні роздуми, додав невеликі розповіді [описи гравюр], які вичерпно окреслені тою стислістю, яку вимагають природа твору, стан та історія появи побудов і місцевостей, які тут зображені. Охочих же дізнатися більше я відсилаю назад до «Історії Оксфордських старожитностей».

До того ж, [відсилаю знову до «Історії Оксфордських старожитностей»], якщо хтось зверне [на неї] своє незлобиве око та складе до того позитивне уявлення, що було б шкода, що й ми не вигравірували [щось із пам'яток], і він не оглянув [щось із робіт]; і з'явиться новий стимул для інших Його [Короля] народів, які, занедбані, досі залишаються незнаними в цій наймогутнішій державі, що має із завзяттям рухатись у майбутнє. [переклад авторки. – С. Ч.]

Аналізуючи лексичну складову, помічаємо одну *varia lectio*: “caeterum” від “ceterum” та одну помилку: у фрагменті “...*decor cultu adscititio nec indiget...*” замість “adscititio” має бути “ascito”, пасивний перфектний партіципій від “asciscere” («приймати, запозичувати»). Ймовірно, таке неправильне написання базувалося на плутанні з похідним від того ж латинського слова англійського “adscititious” («привнесений, невласливий»).

Якщо в присвяті Логган порівнює Оксфорд й Афіни, то в зверненні він згадує ще один грецький поліс – Спарту. У цьому випадку можна провести паралель на основі географічного розташування та структури: обидва міста на південному сході відповідних держав, обидва збудовані в долинах річок між горами чи пагорбами. Можна припустити, що й урбаністичні плани чимось схожі.

Говорячи про процес ритування (“*ut [poeniteat] nec nos sculpsisse...*”), автор покликається на групу своїх учнів. Припускаємо, що в цьому фрагменті аргумент про використаний літературний прийом *pluralis modestiae* нівелюється численними доказами вживання Логганом дієслів у формі першої особи однини та словоформами

займенників «я» та «мій»: “*ad Provinciam meam maxime spectat*”, “*itaq[ue] me accinxi*”, “*cum viderem rustica tuguriola*”.

Окремо Логган звертається до шанувальників історії, рекомендуючи їм шукати більше інформації в «Історіях Оксфордських старожитностей...»: “...*cupidos ad Antiquitatum Oxoniensium Historias remitto*”. Мова, вочевидь, про твір Е. Вуда «Історія та старожитності Оксфордського університету» (1674).

В останньому абзаці помічаємо гістерон-протерон: “*Caeterum si quis benignam huc mentem, et non lividum attulerit oculum, efficiet...*”. Частина «...якщо хтось зверне незлобове око...» темпорально передує іншій дії, хоча вона і «врізана» в друге речення. Розрізненню хронології сприяють вжиті граматичні часи: дієслово “attulerit” у майбутньому часі другого типу, який за значенням передує в реалізації майбутньому звичайному, тобто “efficiet”.

Третім документом є англomовна грамота, надана Девіду Логгану Першим графом Арлінгтоном Генрі Беннетом (1618–1685) від імені короля Карла II:

Король Карл.

Карл [II], з ласки Божої король Англії, Шотландії, Франції та Ірландії, Захисник Віри тощо. Вітання усім моїм люблячим підданним усякого звання, стану чи знатності в моєму королівстві та володіннях. Оскільки мені стало відомо, що мій вірний та вельми шанований Девід Логган, гравер мого Оксфордського університету, не тільки з визначною майстерністю, а й зі значною ціною часу та матеріальних ресурсів окреслив, описав і точно вигравірував на міді Бібліотеку [Бодліанську], Театр [Шелдонський], Публічні школи [Чотирикутник шкіл], коледжі, гуртожитки та інші панорами згаданого мого Університету, виконання яких його рукою мені дуже подобаються та приносять велике задоволення, так що Я можу висловити своє схвалення цього й надати йому всю належну та достатню підтримку на майбутнє. Цим Я виголошую свою королівську волю, наділяючи згаданого Девіда Логгана винятковим привілеєм друкувати описані раніше креслення та зображення Бібліотеки, Театру, Публічних шкіл, коледжів, гуртожитків та інших панорам вказаного мого Університету та суворо стягувати плату, перешкоджати та забороняти всім моїм підданим копіювати або підробляти будь-які вищезгадані гравюри

чи описи як у великому, так і в малому розмірах; або імпортувати, купувати, продавати, торгувати або розповсюджувати будь-які копії чи зразки тих же [гравюр чи описів], передрукованих за кордоном, упродовж п'ятнадцяти років, наступних за датою цього мого дозволу та заборони, без дозволу та затвердження згаданого Девіда Логгана, його спадкоємців, виконавців духівниці та правонаступників, тому як вони [правопорушники] та кожен із них, вчинивши так [проти цієї заборони], відповідатимуть належно якнайбільше на свій страх і ризик. До того ж, наглядачі та товариство книготорговців мого міста Лондона, комісари-збирачі податків і службовці мого митного регулювання, а також решта урядовців і міністри, кого це може стосуватися, мають звертати особливу увагу на те, щоб дотримувався належний послух цьому моєму королівському велінню, даному при моєму Дворі на вул. Уайтхолл 17-го дня березня 25-го року мого правління 1672/3.

За наказом його Величності,

Арлінгтон.

[переклад авторки. – С. Ч.]

У фрагменті-переліку посадовців, які повинні стежити за дотриманням королівського наказу, згадане “Company of Stationers” – лондонське «Шановане товариство торговців канцелярським приладдям та газетярів», засноване в 1403 р., ліврейна компанія, монополіст у сфері книговидання до статуту королеви Анни (1710).

Оглянемо гравюру № 19, що зображає панорамний вид на Новий коледж:

Присвята: Найвидатнішому та найосвіченішому мужу Божо-му Едварду Лоу, лицарю-бакалавру, доктору прав, магістру вищого канцелярського двору, а також не так і давно найгіднішому співробітнику цього коледжу. Дарував, оприлюднив і присвятив: Д. Логган.

Герб: *Honi soit qui mal у pense* – «Сором тому, хто думає про це». Цей вислів – максима англо-нормандською, девіз Найблагороднішого Ордену Підв'язки.

Під гербом: *Manners makyth man* – «Манери формують людину». Девіз Нового та Вінчестерського коледжів. Авторство гасла приписують Вільяму з Вікема (1320/24–1404), засновникові цих навчальних закладів.

Опис комплексу: А. Каплиця, В. Бібліотека, С. Трапезна, Д. Господа Наглядача.

Опис: Вільям із Вікема, за правління [короля] Едуарда III Єпископ Вінчестерський, а також Лорд-канцлер Англії та Лорд-хранитель Малої печатки, заснував два коледжі: один – [коледж] Пресвятої Марії Вінчестерської, серед Оксфордського люду – Новий коледж – у 1379 році, в якому [призначені] один Наглядач, 70 співробітників, 10 капеланів, 3 клірики разом з одним наставником з музики та 16 хористами поряд зі службовцями; як і другий сестринський [Вінчестерський коледж], підготовча школа першого за тою ж самою назвою та майже рівнокількісним колективом близько міста Вінчестер. Кожен [з коледжів] добре фінансово забезпечений і багатий на молодих слухачів, а саме тому, що в поважних освітян їх вважали не останніми. Вікемісти, серед яких відзначилися [Генрі] Чічелі, засновник [коледжу] Всіх Душ, як і [Вільям] Ворхем, Архiepіскоп Кентерберійський, [Вільям] Вейнфліт, засновник коледжу Магдалени, другий після Вікемського на посаді [керівника коледжу] Вінчестерського; не можна замовчувати і [Томаса] Бекінгтона, Єпископа Бата й Веллса, виняткового благодотворця, Роберта Шерборна, [Єпископа] Чичестерського, Артура Лейка, [Єпископа] Бата й Веллса та інших численніших [мужів], відомих митрою та доброчинністю. Крім того, серед благодійників варто розповісти про Томаса Бакінгемського, Єпископа Лінкольна, навіть якщо його і [sc. можна вважати] вікемістом через таку велику прихильність і пожертви. У минулому служили в пурпурній ризі [мужі] настільки ж велебні, як [вище] описані, – [Томас] Степлтон і [Джон] Хардінг. Були й [Ніколас] Харпсфілд, [Ніколас] Сандерс і [ще] більше римо-католиків незмірної віри, які вступали в правонаступництво цього престолу, що, здавалося б, розхитувався. Після ж Реформованої Віри прославилися не менше [мужів]: [Томас] Білсон, Єпископ Вінчестерський, вельми відомий математик [Томас] Лідіат, лицарі Мартин Рівз та [Річард] Зуч. 99 славнозвісних [мужів] дворянського статусу] та майже незліченну решту [простолудинів] за доктора Роберта Пінка, Наглядача, що ніколи не знав утоми, досі добре б визнавали, якби тільки не те, що внаслідок нещодавніх громадянських воєн мало не всі вони були заслані, оскільки не поступилися заходам супротивників [прихильників Парламенту]. [переклад авторки. – С. Ч.]

Д. Логган на позначення Вінчестера використовує його архаїчну назву – Вінтон; покликається на первісну повну назву Нового

коледжу – коледж Пресвятої Марії Вінчестерської в Оксфорді, таке ж ім'я мав і Вінчестерський коледж.

Автор двічі, однак, помиляється в переліку історичних постатей. Зазначений ним Томас Бакінгемський був англійським теологом, але не мав єпископського чину. Швидше за все, йдеться про Джона Бокінгема, єпископа Лінкольнського, який насправді, як засвідчено, був благодійником для своєї соборної церкви та Нового коледжу, а також брав участь у будівництві Рочестерського мосту.

Лицар Мартин Рівз не існував узагалі, жодної людини з таким іменем не знайдено під час дослідження. Відомо лише про братів Рівзів, які були вікемістами в XVII ст. У цьому описі під іменем «Мартин» поєднані дві людини: Джордж Рівз (1561–1613), наглядач Нового коледжу (1599–1613), який успадкував цю посаду від Мартина Калпеппера (бл. 1540–1605). Тому й виникла теорія, що Логган переплутав імена двох службовців. Сер Томас Рівз (бл. 1583–1652), який був посвячений у лицарі в 1644 р., звідки, припускаємо, виникає в описі латинізоване звертання “eques” («вершник, лицар»).

Висновки. Під час дослідження “*Oxonia illustrata*” проявляється як величезний пласт історичної, культурної та етнолінгвістичної змістовності.

Видання «Ілюстрованого Оксфорду» є гравірованим на міді ітинерарієм усіх визначних локацій Оксфордського Університету, зображенням службовців і науковців цього навчального закладу та додатково – мап міста. Його виконав Девід Логган (1634–1692), англо-шотландський гравер, уродженець Гданська, натуралізований англієць, який останні роки життя провів у Великобританії.

Зважаючи на його багаторічне навчання в голландських митців В. Гондіуса та Кр. де Пассе II, а також, за збігом обставин, перебування на той час в Оксфордширі, Логган став найкращим кандидатом для виконання замовлення делегації від Оксфордського друкарського дому на чолі з Дж. Феллом. Саме Фелл був ідейним провідником інтернаціональної популяризації Університету, для досягнення якої він посприяв публікуванню та промоції монографії Е. Вуда «Історії та старожитностей Оксфордського університету» разом із збірником ілюстрацій до неї – “*Oxonia illustrata*”. Обидва твори видані латиною – тогочасною мовою освіченої Європи. Результатом проєкту став графічний твір виняткової художньої майстерності та

культурної значущості, в якому розкриті не тільки архітектурні риси Оксфорда кінця VII ст., а й історичні відомості про ті чи інші університетські пам'ятки. Латинська мова – той «місток», що крізь часи папером і чорнилом єднає дослідників та охочих поринути в історію Оксфорда та його славнозвісного університету.

Друкарські мовні особливості загально представлені лігатурами дифтонгів і приголосних буквосполучень (“œ”, “æ”, “st”, “ct” тощо), логограмою “&” замість “et”, сиглумом “з” у “-qз” (“-que”). Їхнє використання зумовлене потребою майстра в скороченні слів для економії місця на пластинах естампів.

Для звеличення й прояву поваги Д. Логган вживає архаїчну форму “honos” (класичне “honor”) та стародавню назву Вінчестера Вінтон (лат. Winton). З цієї ж причини всі прикметники для опису осіб, абстрактних понять, Університету і держави, подані в найвищому ступені порівняння: “*potentissimi Monarchae*”, “*sanctissimos Mores*”, “*Aeternitate dignissima*”, “*Illustrissimae Universitatis*”, “*florentissimo hoc Regno*” тощо. Гравер, до того ж, використовує графему “y” замість “i” у штучному грецизмі “stylum” (клас. “stilum”), “inclyti” (“incliti/incluti”), “Wykeham”, але “Wikehamici” (англ. Wykehamists).

Аналіз мовної складової гравюр із видання ще раз продемонстрував необхідність для перекладача звіряти історичні ресурси та враховувати суспільно-політичні особливості нації або держави. Так, для правильного тлумачення латинізованих чинів і посад під час роботи постійно виникала необхідність звертатися до британських систем урядового та академічного адміністрування: “*Angliae Cancellarius*” («Лорд-канцлер Англії»), “*Custos*” («Лорд-хранитель», «Наглядач коледжу»), “*Romanus*” («римо-католик»), “*eques*” («лицар») тощо.

1. Carter H. A History of the Oxford University Press. Vol. 1 : To the year 1780 with an appendix listing the titles of books printed there 1590–1780. Oxford : Clarendon Press, 1975. 640 p. URL: <https://archive.org/details/historyofoxfordu0000cart/mode/2up>

2. David Loggan. *The British Museum*. URL: <https://www.britishmuseum.org/collection/term/BIOG36077>

3. Falconer M. Oxford Books: a Bibliography of Printed Works Relating to the University and City of Oxford or Printed or Published There with Annals and Appendixes. Vol. 3 : Oxford literature 1651–1680. Oxford : Clarendon Press, 1931. 621 p. URL: https://archive.org/details/b31360142_0003/page/n5/mode/2up

4. Hawkins J. David Loggan's Oxonia Illustrata: questions and misconceptions concerning the first book that marketed Oxford. URL: https://www.academia.edu/7717925/David_Loggans_Oxonia_Illustrata

5. Hawkins J. Images of Oxford, 1191–1759 [PhD thesis]. Oxford : St Edmund Hall, 2018. 494 p. URL: https://www.academia.edu/36926625/JWH_DPhil_Thesis_Images_of_Oxford_1191_1759

6. Hotson H. David Loggan (1634–1692). *Cabinet*. 2017. February. URL: <https://www.cabinet.ox.ac.uk/david-loggan-1634-1692-0>

7. Kołaczkowski J. Słownik rytowników polskich tudzież obcych w Polsce zamieszkałych lub czasowo w niej przebywających, od najdawniejszych do najnowszych czasów jako przyczynek do historii sztuk pięknych w Polsce. Lwów : Z drukarni Towarzystwa imienia Szewczenki pod zarządem F. Sarnickiego, 1874. 78 s. URL: <https://dbc.wroc.pl/dlibra/publication/9695/edition/8764/content>

8. Loggan D. Oxonia Illustrata, sive, Omnium Celeberrimae istius Universitatis Collegiorum, Aularum, Bibliothecae Bodleianae, Scholarum publicarum, Theatri Sheldoniani: nec non Urbis Totius Scenographia. Oxoniae : E Theatro Sheldoniano, 1675. 85 p. URL: https://archive.org/details/gri_33125008536811/page/n1/mode/2up

9. Peacay. Oxonia Illustrata. *BibliOdysey*. 2014. 8 sept. URL: <https://bibliodysey.blogspot.com/2014/09/oxonia-illustrata.html>

10. Rastawiecki E. Słownik malarzów polskich tudzież obcych w Polsce osiadłych lub czasowo w niej przebywających. T. III. Warszawa : Nakładem autora, W drukarni S. Orgelbranda Księgarza i Typografa, 1857. 536 s. URL: <https://www.bibliotekacyfrowa.eu/dlibra/publication/16035/edition/12541>

11. Thieme U., Becker F. Allgemeines Lexikon der bildenden Künstler von der Antike bis zur Gegenwart. Band XXIII. Leitenstorfer-Mander. Leipzig : Verlag von E. A. Seemann, 1929. 600 S.

12. Walpole H. Anecdotes of painting in England: with some account of the principal artists and incidental notes on other arts. Vol. 3. London : Bickers and Son, 1826. 354 p. URL: https://archive.org/details/anecdotesofpaint03walp_0/mode/2up

References

1. Carter, H. (1975). A History of the Oxford University Press. Vol. 1 : To the year 1780 with an appendix listing the titles of books printed there 1590–1780. Oxford : Clarendon Press. 640 p. Retrieved from: <https://archive.org/details/historyofoxfordu0000cart/mode/2up> [in Eng.].

2. David Loggan. *The British Museum*. Retrieved from: <https://www.britishmuseum.org/collection/term/BIOG36077> [in Eng.].

3. Falconer, M. (1931). Oxford Books: a Bibliography of Printed Works Relating to the University and City of Oxford or Printed or Published There

with Annals and Appendixes. Vol. 3 : Oxford literature 1651–1680. Oxford : Clarendon Press. 621 p. Retrieved from: https://archive.org/details/b31360142_0003/page/n5/mode/2up [in Eng.].

4. Hawkins, J. David Loggan's Oxonia Illustrata: questions and misconceptions concerning the first book that marketed Oxford. Retrieved from: https://www.academia.edu/7717925/David_Loggans_Oxonia_Illustrata [in Eng.].

5. Hawkins, J. (2018). Images of Oxford, 1191–1759 [PhD thesis]. Oxford : St Edmund Hall. 494 p. Retrieved from: https://www.academia.edu/36926625/JWH_DPhil_Thesis_Images_of_Oxford_1191_1759 [in Eng.].

6. Hotson, H. (2017, February). David Loggan (1634–1692). *Cabinet*. Retrieved from: <https://www.cabinet.ox.ac.uk/david-loggan-1634-1692-0> [in Eng.].

7. Kołaczkowski, J. (1874). Słownik rytowników polskich tudzież obcych w Polsce zamieszkałych lub czasowo w niej przebywających, od najdawniejszych do najnowszych czasów jako przyczynek do historii sztuk pięknych w Polsce [Dictionary of Polish and foreign engravers residing in Poland or temporarily staying there, from the oldest to the latest times as a contribution to the history of fine arts in Poland]. Lwów : Z drukarni Towarzystwa imienia Szewczenki pod zarządem F. Sarnickiego. 78 p. Retrieved from: <https://dbc.wroc.pl/dlibra/publication/9695/edition/8764/content> [in Pol.].

8. Loggan, D. (1675). Oxonia Illustrata, sive, Omnium Celeberrimae istius Universitatis Collegiorum, Aularum, Bibliothecae Bodleianae, Scholarum Publicarum, Theatri Sheldoniani: nec non Urbis Totius Scenographia [Illustrated Oxford, or the Scenography of all the Colleges, Halls of this most celebrated University, the Bodleian Library, the Public Schools, the Sheldonian Theatre; and also one of the whole City]. Oxoniae : E Theatro Sheldoniano. 85 p. Retrieved from: https://archive.org/details/gri_33125008536811/page/n1/mode/2up [in Lat.].

9. Peacay (2014, September 8). Oxonia Illustrata. *BibliOdyssey*. Retrieved from: <https://bibliodyssey.blogspot.com/2014/09/oxonia-illustrata.html> [in Eng.].

10. Rastawiecki, E. (1857). Słownik malarzów polskich tudzież obcych w Polsce osiadłych lub czasowo w niej przebywających. T. III [Dictionary of Polish and foreign painters settled in Poland or temporarily staying there. Vol. III]. Warszawa : Nakładem autora, W drukarni S. Orgelbranda Księgarza i Typografa. 536 p. Retrieved from: <https://www.bibliotekacyfrowa.eu/dlibra/publication/16035/edition/12541> [in Pol.].

11. Thieme, U. & Becker, F. (1929). Allgemeines Lexikon der bildenden Künstler von der Antike bis zur Gegenwart. Band XXIII [General Encyclopedia of Fine Artists from Antiquity to the Present. Volume XXIII]. Leitenstorfer-Mander. Leipzig : Verlag von E. A. Seemann. 600 S. [in Ger.].

12. Walpole, H. (1826). Anecdotes of painting in England: with some account of the principal artists. Vol. 3. London : Bickers and Son. 354 p. Retrieved from: https://archive.org/details/anecdotesofpaint03walp_0/mode/2up [in Eng.].

Sofiia Chelovian, Leading Librarian, Department of Scientific Research of Special Kinds of Documents of the Research Institute for Art Library Resources, Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv

The Latin Descriptions of the University of Oxford Complex of the Late XVII Century based on David Loggan's Engravings

The article is devoted to the little-known publication "Oxonia illustrata" (1675) – a copper-engraved itinerary of all important locations of the University of Oxford, of the appearance of this educational institution's various workers and scholars, and additionally the city map. The master's biography, as well as the reasons and conditions for the creation of the book are described. D. Loggan's artistic education and knowledge of the Dutch art school are revealed to play a major role in him being appointed as the project executor. The illustrated guide's mission was the international promotion of Oxford in general and its university in particular. The result was a graphic work of exceptional artistic skill and cultural significance, which displayed the Oxford architecture at the end of the 17th c. and historical information about the city and university sights.

The Latin texts of the engravings are analyzed, in particular their dictionary, composed in Neo-Latin with the model of Classical and "admixtures" of Medieval Latin, and typographic features. The book's three documents and one engraving translation is provided by the author of this article, and lexical and factual-historical errors made by Loggan in the writing are identified and explained. Typographic features are generally represented by the ligatures of diphthongs and consonant letter combinations, the "&" logogram and the "3" siglum. The engravings' linguistic component review demonstrated once again the translator's requirement to verify and take into account the socio-political aspects of a particular nation or state.

"Oxonia illustrata" manifests itself as the grand matter of historical, cultural, and ethnolinguistic content. The article proves the publication's aesthetic and scientific importance, as is and the potential of its thorough consideration as a basis for the philological and art-historical research.

Keywords: David Loggan, "Oxonia illustrata", an engraving, the Latin language, the University of Oxford.